herpy

ŻABY

Amani Forest Treefrog

Leptopelis vermiculatus

Duża, wielkooka żaba drzewna z lasów deszczowych wschodniej Tanzanii, występująca w fazie zielonej i brązowej: zielona z drobnymi czarnymi plamkami albo brązowa z ciemnym trójkątem na grzbiecie. *Leptopelis vermiculatus* prowadzi nocny tryb życia, osiąga do 9 cm i rzadko spotyka się ją w niewoli. Gatunek jest zagrożony w naturze i wymaga wilgotnego, wysokiego terrarium z chłodnymi nocami.

Rodzina: Arthroleptidae Dawna nazwa: *Hylambates vermiculatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3-9 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**4-8 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-27 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**65-85%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 3-5 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**W parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**50-200**
Okres larwalny	**60-120 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Leptopelis vermiculatus to duża żaba drzewna z rodziny Arthroleptidae. Samice dorastają do około 9 cm od pyska do kloaki, natomiast samce są znacznie mniejsze i mierzą zwykle 3-5 cm. Oczy są duże i złociste z brązowymi kreskami i plamkami, a przylgi na palcach szerokie, dzięki czemu żaba łatwo się wspina. Błona bębenkowa jest dobrze widoczna.

Gatunek ma dwie bardzo różne fazy barwne. W fazie zielonej grzbiet jest intensywnie zielony z rozproszonymi, drobnymi czarnymi plamkami, a boki są marmurkowe w czerni i bieli. U niektórych osobników goleni, przedramiona i górna warga mają białe plamki z ciemnym obrzeżeniem. W fazie brązowej zwierzę jest brązowe z nieregularnym, ciemniejszym trójkątem

na grzbiecie, przypadkowymi jasnymi i ciemnymi plamkami na grzbiecie i nogach oraz często ciemnym pasem biegnącym od błony bębenkowej do połowy boku. Brzuch w obu fazach jest kremowobiały. Wiele młodych osobników jest zielonych i przebarwia się na brązowo po osiągnięciu dorosłości, więc faza zielona jest często cechą młodocianą.

Gatunek został opisany w 1909 roku przez George'a Alberta Boulengera pod nazwą *Hylambates vermiculatus*. Przypomina *Leptopelis flavomaculatus*, któremu w fazie zielonej brakuje drobnych czarnych plamek na grzbiecie, a w fazie brązowej ma białą plamkę na łokciu.

Obecności toksyn w skórze nie udokumentowano i gatunek nie jest uważany za toksyczny. Mimo to żaby należy brać do ręki jak najrzadziej, a po kontakcie ze zwierzętami i terrarium myć ręce (zob. rozdział o zdrowiu). Długość życia nie jest udokumentowana. Z niewoli znane są osobniki w wieku co najmniej czterech lat, a 4-8 lat to szacunek.

Występowanie i środowisko

Leptopelis vermiculatus jest endemitem Tanzanii i występuje w lasach górskich we wschodniej części kraju. Większość stanowisk pochodzi z gór Usambara w północno-wschodniej Tanzanii, zwłaszcza z okolic Amani we Wschodnich Usambarach, ale gatunek stwierdzono również dalej na południe, w środkowych i południowych partiach zalesionych gór Tanzanii.

Zasięg jest rozproszony i związany z fragmentami lasu, a gatunek figuruje jako zagrożony w naturze. Utrata lasów jest największym zagrożeniem dla gatunków związanych z lasem górskim.

> **Naturalny zasięg:** Tanzania.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje zwarty, wilgotny tropikalny las deszczowy z gęstym okapem na wysokości od około 900 do 1800 metrów. Lasy gór Usambara są wilgotne, a na tej wysokości powietrze jest chłodniejsze niż na nizinie przybrzeżnej. Zwierzęta są najaktywniejsze o zmierzchu i w nocy, żyją głównie na krzewach i drzewach, gdzie polują na owady.

Samce nawołują, siedząc w wodzie, i są bardzo terytorialne. Mają dwa rodzaje głosu: powtarzane "ga-ga-ga", które wabi samice, oraz terkoczące "rrrrrrr-ga", które trzyma na dystans inne samce. Gdzie i w jaki sposób gatunek się rozmnaża, nie zostało szczegółowo udokumentowane. U rodzaju *Leptopelis* okres rozrodu zaczyna się zwykle wraz z ulewnymi deszczami na początku pory deszczowej. Jaja składane są w gnieździe w ziemi lub błocie w pobliżu wody, a nie bezpośrednio do wody, a kijanki trafiają do wody, gdy deszcz zalewa gniazdo.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Leptopelis vermiculatus* jest niewielka, a zwierzęta w handlu to często osobniki odłowione z natury. Klimat lasów górskich, w których żyje, jest wilgotny i stosunkowo chłodny, dlatego terrarium powinno być wilgotne i mieć chłodniejsze noce. Wartości, które nie są udokumentowane dla gatunku, ustalono na podstawie siedliska lub zapożyczono od rodzaju.

Dwa dorosłe osobniki potrzebują terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Dla samicy z dwoma samcami terrarium powinno mieć co najmniej 60 × 45 × 60 cm. Samice są agresywne wobec siebie nawzajem, a często także wobec innych gatunków, dlatego trzymaj tylko jedną samicę na terrarium i tylko z jednym lub dwoma samcami. Gatunku nie można trzymać razem z innymi gatunkami z rodzaju *Leptopelis*.

Urządź terrarium wysokie i gęsto obsadzone roślinami, aby zwierzęta miały drogi wspinaczkowe i kryjówki na różnych wysokościach. Odpowiednie rośliny to filodendrony, epipremnum, paprocie i bromelie. Dodaj gałęzie z korzeni, bambusa i kory korkowej, ułożone poziomo i ukośnie jako miejsca do siedzenia. Podłoże może stanowić włókno kokosowe zmieszane z korą, z warstwą liści na wierzchu. Urządź szeroką, płytką część wodną (zob. rozdział o wodzie). Wentylacja powinna być dobra, ale nie tak silna, by spadała wilgotność. Pokrywa musi szczelnie zamykać terrarium, bo gatunek dobrze skacze.

Osobniki odłowione z natury trzymaj przez pierwszy miesiąc w prosto urządzonym terrarium kwarantannowym z ręcznikiem papierowym i kilkoma kryjówkami. Łatwiej wtedy je obserwować i nie zarażą ewentualnych innych zwierząt.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

TEMPERATURA

W dzień temperatura w terrarium powinna wynosić 22-27 °C, a w nocy spadać do 18-21 °C. Nocny spadek odpowiada klimatowi wyżynnemu i jest zdrowy. Gatunek żyje na wysokości od 900 do 1800 metrów w cieniu gęstego okapu i nie potrzebuje miejsca wygrzewania pod żarówką.

Temperatura nie może przez dłuższy czas przekraczać 28 °C. Trzymaj terrarium z dala od okien wychodzących na południe i mierz temperaturę w kilku miejscach termometrem cyfrowym. Jeśli zimą w pomieszczeniu jest zimno, słaba mata grzewcza na boku terrarium lub żarówka o niskiej mocy podłączona do termostatu może podnieść temperaturę.

Można zastosować chłodniejszy okres trwający około trzech miesięcy, w którym temperatura jest obniżona o około 5 °C, ale nie jest on konieczny. W tym czasie karm nieco mniej.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 65-85 %. Zraszaj terrarium letnią, czystą wodą raz wieczorem, a najlepiej jeszcze lekko raz rano, tak aby liście i ściany były mokre, a powietrze wilgotne. Żaby piją i wchłaniają wodę z liści, więc mokre liście są ważne. Pozwól terrarium nieco przeschnąć w ciągu dnia i zapewnij ruch powietrza przez drobne otwory z siatką, aby nie stało się zastałe i stęchłe.

Gdy powietrze jest zbyt suche, żaby siedzą skulone, nie polują, a ich skóra matowieje. Gdy jest zbyt wilgotne i zastałe, rośnie ryzyko problemów skórnych i grzybiczych.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Zapewnij zwierzętom szeroką, płytką miskę z 3-5 cm wody, która przez cały czas jest pełna. Samce nawołują, siedząc w wodzie, więc miska musi być na tyle duża, by zmieściła się w niej samica i dwa samce. Zapewnij łatwe wejście i wyjście z pomocą kamieni, kory lub rośliny, aby żaby się nie utopiły.

Żaby wydalają odchody do wody, dlatego miskę trzeba codziennie opróżniać i płukać. Używaj wody z kranu z dodatkiem uzdatniacza, deszczówki lub wody z odwróconej osmozy z dodatkiem minerałów akwarystycznych. Woda nie może zawierać chloru ani chloraminy.

Płazy wchłaniają wodę i rozpuszczone w niej substancje przez skórę, dlatego środki czystości, mydło, kremy i płyny do dezynfekcji rąk nie mogą mieć kontaktu z miską ani terrarium. Płucz miskę czystą wodą i nie używaj mydła.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest najaktywniejszy o zmierzchu i w nocy i żyje w cieniu gęstego lasu. Potrzebuje świetlówki lub lampy LED o temperaturze barwowej 5000-6500 K, oświetlającej całe terrarium, aby rośliny dobrze rosły. Włączaj światło na 12 godzin dziennie za pomocą programatora czasowego i całkowicie wyłączaj je na noc.

UVB nie jest konieczne, a wpływ UVB na gatunek nie został zbadany. Świetlówka o niskiej emisji UVB (strefa Fergusona 1) jest rozsądnym dodatkiem i można ją umieścić nad siatką z jednej strony, aby zwierzęta mogły same wybrać cień. Zawsze zapewnij rośliny i kryjówki, by zwierzęta mogły schronić się przed światłem.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek zjada wszystkie owady, które jest w stanie obezwładnić, i jest żarłocznym łowcą. Podstawą diety są średnie i duże świerszcze. Tropikalne karaczany są dobrym uzupełnieniem i łatwo prowadzić je jako własne hodowle pokarmowe. Dla młodych osobników, w zależności od wielkości, stosuje się małe świerszcze, muszki owocowe i skoczogonki.

Dorosłe osobniki karmi się co drugi dzień 4-6 świerszczami lub ich odpowiednikiem na zwierzę. W chłodniejszym okresie zmniejsz ilość. Nie podawaj więcej, niż zwierzęta zjedzą w ciągu nocy. Młode karmi się codziennie. Rano usuwaj martwe i niezjedzone owady, aby nie zanieczyszczały wody.

Oprószaj pokarm bezfosforowym preparatem z wapniem i D3 co drugie karmienie, a raz w tygodniu preparatem multiwitaminowym z witaminą A w postaci retinolu. Młode osobniki dostają suplementy częściej, np. co czwarty dzień. Wyrzucaj suplementy po trzech do sześciu miesięcy od otwarcia.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Leptopelis vermiculatus prowadzi nocny tryb życia i jest terytorialna. W dzień zwierzęta siedzą nieruchomo, ukryte wśród roślin, a o zmierzchu i w nocy polują i nawołują. Samce są głośne i bronią swojego miejsca, zwłaszcza przy wodzie, dlatego terrarium nie powinno stać w sypialni.

Samice są agresywne wobec innych samic i innych gatunków, dlatego trzyma się tylko jedną samicę z jednym lub dwoma samcami. Jeśli na zbyt małej przestrzeni jest zbyt wiele samców, stresują się i zwierzęta trzeba rozdzielić. Zapewnij wiele kryjówek i miejsc do siedzenia na różnych wysokościach, aby mogły schodzić sobie z drogi.

Żab najlepiej nie brać do ręki. Skóra wchłania substancje z dłoni, a zwierzęta łatwo się stresują. Jeśli to konieczne, używaj mokrych, czystych rąk bez mydła i kremu. Podczas sprzątania przenoś zwierzęta w małym plastikowym pojemniku i otwieraj terrarium powoli, bo żaby łatwo wyskakują.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po nawoływaniu, są też mniejsze od samic. Samice osiągają dojrzałość płciową przy 5-6 cm i mają wtedy brązowe ubarwienie. Samce mierzą zwykle 3-5 cm i czasem zachowują zielone ubarwienie młodociane. Wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Do rozmnażania trzyma się jedną samicę z jednym lub dwoma samcami.

GODY I KOPULACJA

U rodzaju *Leptopelis* okres rozrodu zaczyna się zwykle wraz z ulewnymi deszczami na początku pory deszczowej. Rozmnażanie *L. vermiculatus* w niewoli nie jest udokumentowane. Najlepszym rozwiązaniem wydaje się okres nieco chłodniejszych i suchszych warunków, po którym następuje intensywne, codzienne zraszanie imitujące porę deszczową. Samce nawołują z wody i bronią swojego miejsca.

JAJA I KIJANKI

U rodzaju *Leptopelis* jaja składane są w gnieździe w ziemi lub błocie w pobliżu wody, a kijanki trafiają do wody, gdy deszcz zalewa gniazdo. Liczba jaj w zniesieniu nie jest udokumentowana dla *L. vermiculatus*; wartość w ramce to szacunek na podstawie rodzaju.

Do rozmnażania terrarium powinno mieć przy wodzie warstwę wilgotnej ziemi lub błota, w której samica może wykopać gniazdo, oraz część wodną, w której mogą żyć kijanki. Opieka nad potomstwem nie jest udokumentowana i zakłada się, że rodzice nie opiekują się jajami ani kijankami.

METAMORFOZA

Czas inkubacji i rozwoju larwalnego nie jest udokumentowany dla gatunku. U rodzaju jaja wykluwają się, gdy deszcz zalewa gniazdo, a kijanki muszą żyć w wodzie z dostępem do pokarmu. Wartość czasu rozwoju larwalnego w ramce to szacunek zapożyczony od rodzaju. Gdy pojawią się przednie nogi, młode przenosi się do płytkiego pojemnika z wodą z łatwym dostępem do lądu i wilgotnymi kryjówkami. Pokarm dostają dopiero wtedy, gdy zaniknie ogon.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode po metamorfozie odchowuje się w wentylowanych plastikowych pojemnikach z wilgotnym podłożem, liśćmi i lekkim zraszaniem. Karm je codziennie muszkami owocowymi i małymi świerszczami oprószonymi wapniem z D3. Sortuj młode według wielkości, bo większe zjadają mniejsze, i trzymaj młode osobniki oddzielnie, dopóki nie podrosną. Zielone młode często przebarwiają się na brązowo w miarę wzrostu.

Zdrowie i częste błędy

Osobniki odłowione z natury mają często za sobą ciężkie przejścia, dlatego gatunek nie jest dla początkujących. Typowe problemy to:

- Choroby i wychudzenie po transporcie. Wybieraj zwierzęta o pełnym ciele i jasnych oczach, trzymaj je w kwarantannie przez co najmniej miesiąc i karm regularnie przez pierwsze tygodnie.
- Bakterie w skórze. Guzy na grzbiecie mogą być wywołane przez bakterię przypominającą *Brucella inopinata*, która potencjalnie może zarażać ludzi. Zawsze myj ręce po kontakcie z żabami i terrarium i skontaktuj się z weterynarzem, jeśli

zauważysz guzki.

- Zła jakość wody, która może powodować problemy skórne i grzybicze. Wymieniaj wodę codziennie i unikaj chloru, mydła i innych chemikaliów.
- Zbyt wysoka temperatura lub zbyt niska wilgotność, które wysuszają skórę. Utrzymuj temperaturę poniżej 28 °C i wilgotność na poziomie 65-85 %.
- Niedobór wapnia i witamin, objawiający się osłabieniem i krzywymi kończynami. Stosuj suplementy zgodnie z opisem w rozdziale o pokarmie.

Zdrowe zwierzę jest czujne i ma gładką skórę bez ran. Udaj się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli żaba chudnie, nie je, ma rany, guzki, obrzęki lub zaczerwienioną skórę albo siedzi wiotka i apatyczna.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.